

Brni; od prvega oddelka imenovane družbe; od centralne družbe za izdelovanje pesinega sladkorja; od kluba kmetovalcev in gozdarjev na Dunaji, od sladkarske ekonomije Dux-Eidlitz na Českem, od delniške družbe Kelčanske za izdelovanje sladkorja, in od zadruga mesarjev dunajskih.

b) Državna darila, denarna darila in svetinj:

1. Za pitano govedino: 6 državnih daril skupnega zneska 1400 gold., 33 daril v denarji, skupaj 2600 gold.; 4 zlate, 24 srebrnih in 20 brončenih medalij.

2. Za pitane brave (ovce): 4 državnih daril skupne svote 400 gld.; 27 denarnih daril skupne svote 900 gld.; 3 zlate, 8 srebrnih, 12 brončenih svetinj.

3. Za pitana praseta: 2 državnih daril skupne svote 200 gold.; 16 daril v denarji skupne svote 690 gold.; 2 zlati, 8 srebrnih in 8 brončenih svetinj.

Razpored določuje nadrobnosti.

Oglasilo se je za razstavo:

	govedine	bravov	praset
Iz Českega	185 glav	191 glav	25 glav
„ Bukovine	6 „	— „	— „
„ Galicije	42 „	25 „	— „
„ Koroške	31 „	24 „	— „
„ Moravske	135 „	114 „	4 „
„ Nižeavstrijske	102 „	13 „	114 „
„ Gornjeavstrijske	11 „	— „	— „
„ Solnograške	7 „	— „	— „
„ Štajarske	28 „	— „	— „
„ Tirolske	18 „	6 „	— „
„ Ogerske	234 „	192 „	119 „

skupaj 799 glav 565 glav 262 glav

Razpostavljena živina bila je v resnici lepa; izmed volov omenjamo po nekaj nad 5 let stara vola št. 552 in 553 teže 2200 kil, katera je gospodar držal na 1100 gold.; nadalje

vol št. 575 star 7 let, teže 1075 kil, in

vol „ 573 „ 6 let, teže 1100 kil,

katera sta bila prodana za 950 gold.;

vol št. 678 star 6 let tehtal je 1105 kil,

vol „ 738 „ 7 „ „ 1010 „

vol „ 722 „ 5 $\frac{1}{3}$ „ „ 1075 „

vol „ 724 „ 5 „ „ 1135 „

Bravi vsake vrste bili so pitani, kakor se pri nas le preišči opitavajo, ker pri tej vrsti živali se na pridelek volne ne gleda, temveč na meso.

Izmed prasetov videti je bilo velikanskih prikazni; mislimo pa, da težjega ni bilo kot bel sufolški bastard, rezan mrjasec, star 1 leto, 3 mesece in 14 dni, kateri je tehtal 410 kil.

Poziv

k vdeležitvi razstave izdelkov hišne obrtnije, ženskih del, starinarstva in kulturno-zgodovinskih predmetov, katera se bo priredila povodom 600letne deželne svečanosti v Ljubljani.

Da se z navzočnostjo Nj. c. kr. apost. Veličanstva cesarja Franca Josipa poveljučana slovesnost 600letnega pripadanja Kranjske k deželam habsburške krone vredno obhaja, je za to slavnost voljeni odbor sklenil napraviti tudi razstavo v manjši meri.

Ta razstava naj bi kazala nekak splošen obris najvažnejših izdelkov hišne obrtnije, ženskih ročnih del in kolikor mogoče tudi posamesnosti iz kulturno-zgodovinskega razvitka, posebno iz prazgodovinske, pa tudi iz

poznejših dob, če imajo zanimljive predmete, ki se ali v deželi nahajajo, ali pa na-njo nanašajo.

To podjetje se zamore vredno izvršiti le pod tem pogojem, da se ga resno poprimejo vsi oni, ki imajo take za razstavo primerne predmete, ali jih pa zamo-rejo do takrat napraviti. Posebno dobro došle bi bile podpisnemu odboru snovi domače ročne umetnije, ki bi lahko napravljale okusen splošen obraz.

Zanimljivih starin, kulturno-zgodovinskih predmetov, ki so s Kranjsko v kaki zvezi, predmetov cerkvene umetnije je gotovo marsikaj v zasebni lasti, kar bi bilo vredno, da se pri tej slovesni priliki na splošen ogled postavi.

Vljudno se tedaj naprosijo vsi domoljubi, visokočastita duhovščina, vse vplivne osebe, občine, društva, zastopi, domače časnikarstvo, da delajo z združenimi močmi na to, da bi podajala nameravana deželna razstava, če tudi le v manjši meri, podučen obraz hišne obrtnije, ženskih del na Kranjskem in kulturne zgodovine dežele v teku stoletij.

Kranjska hranilnica je dala na razpolaganje za to potrebne sobane v zgornji realci.

Splošna določila za oglasila in vdeležitev se bodo objavila na koncu tega poziva.

Naj bi sodelovali vsi sinovi kranjske dežele, naj bi sodelovale zlasti kranjske gospé pri tem, da bi se priredila tu le v splošnem obrisu načrtana razstava, ki bi se vpletla med one slavnosti, s katerimi hoče dežela kranjska živo izražati svojo neomahljivo zvestobo in udanost do Najv. cesarske hiše, svoje veselje nad navzočnostjo našega preljubljenega cesarja.

Ljubljana 14. marca 1883.

Slavnostni odbor.

Splošna določila.

1. Povodom šeststoletnice zedinjenja Kranjske s habsburško Najv. vladarsko hišo bo priredila kranjska dežela razstavo:

a) kranjske hišne obrtnije;

b) ženskih ročnih del;

c) prazgodovinskih, starinskih in kulturno-zgodovinskih predmetov.

2. K vdeležitvi se vabijo lastniki, oziroma izdelovalci onih predmetov, ki pripadajo zgoraj navedenim oddelkom razstave.

3. O sprejemu predmetov odločuje odbor.

4. Mestnina se ne plačuje, pač mora pa stroške za prevažanje plačati razstavljalec. Odbor bo v razstavo poslano reči brezplačno sprejel, izložil, razstavil in brž, ko bo razstave konec, zopet složil. On pripusti mize in omare, kolikor jih sploh ima, brezplačno v porabo.

5. Za nadzorovanje in snaženje razstavljenih predmetov skrbi odbor brezplačno. Odbor bo plačal tudi varovalne stroške proti ognju za razpostavljene reči in bo kolikor mogoče skrbno na to gledal, da se predmeti obvarujejo pred katerokoli si bodi poškodbo.

6. Stvarém, katere so na prodaj, naj se pridá kupna cena.

7. Razstava se začne 11. julija 1883. in končá koncem julija 1883. leta.

8. Oglasila se sprejemajo do konca aprila 1883. leta. Vsak razstavljalec dobi na njegovo ime glaseče se potrjilo, s katerim naj pride v teku osmih dni po sklepu razstave po razstavljene predmete, sicer se mu bodo potem na njegovo odgovornost in na njegove stroške vračali.

9. Oglasila sprejema vsak dan ud razstavnega odbora, trgovske in obrtne zbornice tajnik Ivan Murnik v

Ljubljani. Pismena oglasila se tudi lahko pošiljajo pod napisom: „Ravstavni odbor v Ljubljani“.

10. Razstavni predmeti naj se pošiljajo razstavnemu odboru od 15. maja 1883. do 15. junija 1883.

Govor poslanca Kluna

pri proračunski obravnavi v zbornici poslancev

27. februarija 1883.

Sedaj, ko smo ravnokar slišali prejšnjo dobo hvaliti in sedanjo prav dobro grajati, bi bil predmet kaj hvalen, da bi primerjali predlog, o katerem se sedaj obravnava, z onim, ki je bil predložen slavni zbornici ob istem času, ko je še odločevala una stran zbornice, ker je takrat imela večino.

Stvar je vendar preveč obširna, da bi se dala razpraviti v kratkem času parlamentarnega govora, ki ima trajati le nekatere četrt ure, dasiravno bi človek o tem lahko govoril več dni, a stvari bi vendar vse ne razpravil.

Bodi si, da primerimo lepo barvana poročila, s katerimi je kinčala nekdanja ustavoverna stranka pred svetom svoje meglene gradove, s treznimi in hladnokrvnimi besedami sedanjega poročila, ali če krilati besedi „bode uže bolje“ na stran postavimo odkrito spoznanje gospoda splošnega poročevalca, ki namreč pravi, da se v tem prešteviljenji denarstvo še ni tolikoboljšalo v številkah, da bi one dosegle svoto, katero davkoplačevalci odrajujejo, ali če premislimo podpore, ki so potrebne postale zaradi raznih nesreč in ki naše denarstvo močno zadevajo, z ono podporo, katero je svoje dni dovolila ustavna stranka, o kateri se je izjavil član, ki je na levi strani te slavne zbornice, da je bila le slepilo, in da se je veljava parlamenta v zlo rabila, da se na videz kaka pomoč daje, o kateri je danes očito, da se nikdar v resnici ni mislilo na kaj tacega, ali če primerjamo posamezne nastavke tega proračuna, bi bila vsaka stvar posebej za se dosta obširen predmet, o katerem bi se dalo veliko govoriti, a mislim, da ne na hvalo in korist prejšnji dobi. (Smeh na levi strani).

Le v eni stvari bi gotovo imel (predlog) prednost, namreč o tem, da je ustanovil neštevilne banke in razne denarne zavode, ki so kakor gobe iz tal rastle, in isto tako hitro zginile, ko so ustanovniki svoje provizije, ali če hočete, darila, v žep spravili. (Zbadljiv smeh na levici.)

Ko bi človek poleg tega hotel biti hudomušen, bi Vam lahko v spomin poklical, da je ustavoverna stranka spravila državo v tako hude zadrege in je sedanji večini zapustila dedšino, da je treba nategniti najboljše moči za njeno uravnanje, lahko bi Vam povedal, da se stranka iz tesnic, kamor je zašla po slabem političnem gospodarstvu, ni mogla umakniti drugače, da je po malem krido napravila in da je bilo vse na ti poti, da bi osupnjeni svet osrečila z novim pritrganjem obrest.

Ako vsega tega ne storimo, ako ne kaže podpiralni vladni predlog, ne poročilo budgetnega odseka, niti obravnave te slavne zbornice na poglavitni vzrok, zaradi katerega je nastopila denarna stiska, katero smo sprejeli od prejšnje večine, bi bilo vendar dosti razloga, zaradi katerega bi pričakovali prej Vašega priznanja, kakor hudih napadov na predstoječi budget. Ne bodem se spuščal v modrijanska razpravljanja, niti ne bom našteval suhoparnih števil ali pretehtoval, kako bi se dal ta ali uni postavek znižati ali prihodek zvišati, to bilo bi sicer lahko, ali priporoča se slabo, ker bi se to zgodilo le na škodo drugim, ki so opravičeni tirjati državnih prihodkov, ali kar bi bilo še slabeje, da bi se s

tem odškodovala državna moč in braniteljnost; nihče izmed nas ne bode mislil na kaj tacega, še manj pa, da bi se tega lotil.

Navesti hočem le to okolnost, da se naše denarstvo počasi, a stalnoboljšuje, kar nihče ne more tajiti, in to v nas budi upanje, da se bodo poslednjič naravnale naše finance in ohranilo ravnotežje v našem gospodarstvu.

Ta okolnost, ta moment je politična mer naše vlade, in ti se imamo zahvaliti, da se naše denarstvoboljšuje. Mislite gotovo na tiste čase nazaj, ko je nekdanja vstavna stranka imela neomejeno oblast v rokah. Lahko se je posluževala te oblasti, in je tudi tako ravnala, a nič kaj prijazno, posebno ne proti Slovanom in klerikalcem, dasiravno pa je imela na videz veliko moči na razpolaganje. vendar je bilo čedalje slabeje.

Zakaj tako? Ker politična mer se ni obračala na to, da bi pospeševala občno korist, marveč da bi narodnosti zatirala, da bi pristrigla pravice posameznih dežel, ki so sicer po ustavi zagotovljene, a premalo čislane, marveč težila je na to, da se pred vsem vtrdi ustavoverna stranka ter se podpirajo nje zvesti privrženci. Ni se vprašalo po tem, kaj koristi državi, marveč kaj koristi stranki? V prvi vrsti je bila stranka, potem je prišla zopet stranka in v zadnji vrsti je bila še le korist države in blagor ljudstva. To so delali tako brez spodtikleja, da se tedanja vlada ni znala razglasiti za strankarsko vlado. (Krohot na levi strani in klici: Sedanja tudi. Gosp. Klun dalje:) To meni ni znano. (Na novič se levičarji smejo.) Jaz dobro vem, da vse izjave sedanje vlade so take, da ni vlada strankarska, marveč da je nad strankami. Prosim, gospoda, le potrpite, bodem uže prilično to dokazal.

Posledice te strankarske vlade v Avstriji, ki obsega več dežela, naopačne, prikazale so se kmalu v državnem življenji. Po eni strani so se zatirali brezobzirno vsi resnični ali namišljeni nasprotniki, po drugi strani pa so gladili in podpirali svoje privržence, kar se je dalo, napravili so za nje javnih služeb in plače so jim dajali take, kakoršne niso bile v pravem premerji.

Razen uradništva je bil najzvestejši pajdaž premakljivi kapital, ali da bolj pravno govorim, židovstvo, ki je oblagodarjeno s premoženjem, a povsod gleda le na svojo korist, zato je delala liberalna postavodajava na to, da je bila neplodna za občno korist, a židovstvo je povzdignila do moči in veljave. V ti dobi, ko se je poljedelstvo in obrt zanemarjal, da nikdar tako, pošteno delo in naravni razvoj ljudstev na nič deval in preziral, izročevali so to oboje premakljivemu kapitalu, po eni strani so ga varovali pred davki, a po drugi strani mu dajali neomejenih dovolitev (koncesij), ko so namreč odpravili liharsko postavo, šolo v brezversko spremenili in brezobzirno prostost obrta izrekli, v ti dobi namreč so tiskarsko postavo tako rabili, da so vse strahovali in da so jim morale služiti vse vrste ljudi.

(Dalje prihodnjič.)

Spomini

na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Po kratki pomudbi v cerkvi podali smo se skoz stranska vrata pri epistelski strani ven na dvorišče frančiškanskega samostana, ki je prizidan (tudi na stroške zgor imenovanega španjskega kraljevega pára) cerkvi. Tu v gledali smo v sredi dvorišča jako mičen tempeljček,